

Vraag 28

programma:

- intro
- filmintro kijken
- verwerking
- gebed

Wat gebeurt er na de dood met diegenen die niet met Christus verenigd zijn door het geloof?

Op de dag van het oordeel zullen ze de beangstigende, maar rechtvaardige straf van verdoemenis tegen hen aangekondigd krijgen. Ze zullen uitgeworpen worden van het genadige aangezicht van God, in de hel, om voor eeuwig op rechtvaardige maar ook verschrikkelijke wijze gestraft te worden.

Johannes 3: 16-18 en 36

Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft. God heeft zijn Zoon niet naar de wereld gestuurd om een oordeel over haar te vellen, maar om de wereld door hem te redden. Over wie in hem gelooft wordt geen oordeel uitgesproken, maar wie niet in hem gelooft is al veroordeeld, omdat hij niet wilde geloven in de naam van Gods enige Zoon. Wie in de Zoon gelooft heeft eeuwig leven, wie de Zoon niet wil gehoorzamen zal dat leven niet kennen; integendeel, Gods toorn blijft op hem rusten.'

1. Intro

C.S.Lewis heeft het volgende gezegd: "Er is geen leerstuk dat ik, als het in mijn vermogen lag, liever uit het christelijk geloof zou willen verwijderen dan dit. Men vertelt ons dat het een verfoeilijke leer is – en om de waarheid te zeggen: ook ik verfoei haar uit de grond van mijn hart."

Maak een rondje waarbij ieder kort op deze uitspraak reageert.

2. Filmintro

Filmpje met ondertiteling:

<http://www.newcitycatechismus.nl/index.php/lijs-overzicht/28?view=vraagantwoordtoevoegen>

Bekijk het filmpje. Daarna is er kort gelegenheid voor hen die iets willen noemen uit het filmpje dat hen geraakt heeft.

3. Verwerking

a. Bijbelstudie Lukas 16: 19-31

Lees eerst samen de gelijkenis. Vervolgens krijgt iedereen tijdens een moment stilte de gelegenheid om één vers uit te kiezen dat hem of haar aanspreekt en één vers waarbij de hakken in het zand gaan. Maak vervolgens een rondje waarbij iedereen de verzen voorleest en z'n keuzes toelicht. Daarna volgt de verdere bespreking van de gelijkenis.

Een paar vragen die daarbij aan de orde kunnen komen:

- In de gelijkenis heeft de arme man een naam (opvallend in een gelijkenis): Lazarus. Dat betekent 'God is mijn hulp'. De rijke man heeft geen naam: zijn rijkdom is zijn identiteit. Wat zou Jezus daarmee willen zeggen?
- De gelijkenis gaat over twee mensen die tot Gods volk behoren en is gericht aan mensen die tot Gods volk behoren. Wat betekent dat?
- Is er bij de reactie van de rijke man in de hel sprake van berouw en verandering? Hoe moet je zijn verzoeken 'Stuur Lazarus' (2x) interpreteren?
- Hoe is in deze gelijkenis sprake van vergelding en gerechtigheid (zie vers 25)? Wat betekenen de noties van vergelding en gerechtigheid voor jou? Mag je God om vergelding en wraak bidden voor aangedaan onrecht?
- In vers 29-31 wordt gesteld dat zelfs als iemand opstond uit de dood dat hen niet zou veranderen? Zou je dat zo uit mogen leggen: angst voor de hel zal niemand veranderen? Wat kan iemand wel echt veranderen?

b. Bespreking achtergrondmateriaal

Lees van tevoren het achtergrondmateriaal ('Gedachten over de hel' zie hieronder). Laat iedereen twee gedachten noteren die hem of haar aanspreken en twee die weerstand oproepen.

Iedereen noemt eerst even kort daarna die punten, en daarna volgt bespreking.

Is het achtergrondmateriaal niet van tevoren gelezen, lees dan steeds een gedeelte samen en bespreek het daarna.

c. Gesprekspunten

- Wat roept Jezus' spreken over de hel bij je op? Welke invloed heeft het op je geloofsleven?
- Aan het eind van de Narnia verhalen schetst C.S. Lewis de nieuwe aarde. Op die aarde loopt tot zijn eigen verbazing een man rond, die zijn hele leven op zoek geweest is naar de afgod Tash. Hij krijgt echter van Aslan te horen: "Geliefde, als je diepste verlangen niet een verlangen naar Mij geweest was, zou je niet zo lang en zo volhoudend gezocht hebben. Want ieder vindt wat hij werkelijk zoekt." Wat vind je van deze gedachte?
- Kun je zeggen dat de hel altijd zelfgekozen is?
- "Wie de boodschap van Gods oordeel en de hel uit de Bijbel haalt, houdt slechts een slap verhaal over." Ben je het daar mee eens? In welk opzicht maken 'oordeel en hel' het verhaal sterker?
- Welke troost is er nog als mensen waar je van houdt het geloof de rug toekeren?
- Wat vind je van het volgende citaat van A. van de Beek:
'Als God liefde is dan zal er recht geschieden. Hij laat de rechtvaardigen niet in de steek. Als de goddeloze sterft aan zichzelf, als hij sterft aan zijn oude bestaan, als hij komt in diepe boete en berouw, ja, dan is er een weg naar het heil, maar anders kan hij naar de hel met zijn moorden en martelen, met zijn vernederen van hen die aan hem waren toevertrouwd en zijn uitbuiten van hen die van hem hielden ondanks zijn geweld. Genade is niet goedkoop.'

4. Gebed

Inventariseer gebedspunten die te maken hebben met het onderwerp dat we hier behandelen.

- Welke eigenschappen van God moeten we aanbidden?
- Welke zonde moeten we belijden?
- Waar moeten we God voor danken?
- Voor wie en wat moeten we bidden?

Verdeel daarna de gebedspunten en ga samen in gebed.

Achtergrondmateriaal

(bedoeld voor degene die de avond voorbereidt, en voor wie zich er wat extra in willen verdiepen)

- Zie verder: <http://www.newcitycatechismus.nl/index.php/lijt-overzicht/28?view=vraagantwoordtoevoegen>
- Lees ook artikel 37 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis en vraag en antwoord 52 van de Heidelbergse Catechismus
- Gedachten over de hel

Al zou je willen (zie de intro) je kunt het leerstuk van de hel niet uit het christelijk geloof verwijderen. Het was namelijk Jezus zelf, de verpersoonlijking van liefde en genade, die met regelmaat de hel ter sprake bracht. Wie het bestaan van de hel ontkent, negeert een wezenlijk onderdeel uit het onderwijs van Jezus en houdt daardoor niet meer dan een slap verhaal over.

Bloedstollende beeldtaal

Jezus beschrijft de eeuwige straf met vreselijke beelden. Hij gebruikt voor de plaats van de eeuwige straf het woord 'Gehenna'. Gehenna was een andere naam voor het Hinnomdal, dat ten zuiden van Jeruzalem ligt. Op die plek waren in het verleden kinderoffers gebracht (2 Kon. 23:10; Jer. 7:23, 31). Later werd het de plaats waar afval verbrand werd en waar kadavers van dieren en lijken van misdadigers werden achtergelaten. Jezus spreekt dan ook over de hel als de plaats '*waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft*' (Mar. 9:48). Op momenten dat Jezus waarschuwt om niet voor de zonde te kiezen, brengt hij ook vaak de hel ter sprake. Zo zei Hij: '*Als je voet je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af: je kunt beter kreupel het leven binnengaan dan in het bezit van twee voeten in de Gehenna geworpen worden. En als je oog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit: je kunt beter met één oog het koninkrijk van God binnengaan dan in het bezit van twee ogen in de Gehenna geworpen worden, waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft*' (Mar. 9:44-48). Moeten we deze beelden van de hel nu letterlijk nemen? Ik denk het niet. Dat blijkt alleen al uit het feit dat Jezus de hel de ene keer beschrijft als een eeuwig brandend vuur (Mat. 18:8; 25:41) en de andere keer als de uiterste duisternis (Mat. 25:30). Maar is dat een geruststelling? Misschien is de werkelijkheid nog wel erger dan deze beelden. Wat is Bijbels gezien het ultieme geluk? Dat is een leven in de nabijheid van God, omringd door zijn liefde (zie bijv. Ps. 16:2, 11). Voor dat geluk zijn wij mensen geschapen. Door te zondigen hebben we onszelf van God en zijn liefde afgekeerd. Dat brengt nu al onvoorstelbaar veel ellende, pijn en verdriet met zich mee. De ultieme ellende is echter een bestaan zonder God, waarin Hij zijn handen van zorg en liefde van de mens aftrekt en hem volledig overgeeft aan de zonde. Dat is de hel. Als Jezus terugkomt, schrijft Paulus, '*dan straft hij hen die God niet erkennen en het evangelie van onze Heer Jezus niet gehoorzamen. Ze zullen voor eeuwig worden verstoten, ver van de Heer en van zijn kracht en majesteit*' (2 Tess. 1:8-9). '*Ik ken jullie werkelijk niet,*' zal Jezus straks zeggen tegen de mensen die Hem kenden maar geen rekening gehouden hebben met Hem en zijn komst (Mat. 25:12; Luc. 13:27). Dat is erger dan eeuwig vuur en uiterste duisternis.

Consequentie van eigen keuze

Ik denk dat onze grootste weerstand tegen het idee van de hel als een plaats van eeuwige kwelling verband houdt met het feit dat wij dat als onrechtvaardig ervaren. Welke zonde is groot genoeg en welke mens slecht genoeg om zo'n straf te verdienen?! Maar bij deze manier van denken vergeten we twee dingen. Allereerst is de zonde Bijbels gezien opstand tegen de almachtige God. In ons rechtssysteem is het al zo dat misdaden tegen de regering of het koningshuis zwaarder worden aangepakt dan misdaden tegen medeburgers. Met dat in het achterhoofd is het te verwachten dat op de zonde tegen God een bijzonder zware straf staat. De Heidelbergse Catechismus, een van de geloofsdocumenten van de protestantse kerken, zegt het zo: '*Daarom eist (Gods) gerechtigheid dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft wordt*' (zondag 4).

In de tweede plaats kenschetst de Bijbel de hel niet alleen als de straf op de zonde, maar ook als de consequentie van de keuzes die de mens zelf maakt. Zondigen meer dan het begaan van een aantal overtredingen tegen de regels die God gesteld heeft. De kern van de zonde is dat de mens eigen baas

wil zijn en los van God zijn leven wil leven, dat hij zijn geluk en identiteit ergens anders zoekt dan bij God. Dan komt de mens zelf in het centrum te staan. De gevolgen daarvan beginnen al in dit leven. Mensen zoeken hun geluk in zaken die dat ten diepste niet kunnen geven. Dat maakt hen zelfgericht. Het wordt moeilijk om er in echte liefde te zijn voor een ander, omdat ze die ander nodig hebben voor hun eigen geluk. Als het tegenzit, dan zoeken ze de oorzaak bij de omstandigheden of bij de ander, in plaats van te erkennen dat ze door hun keuze tegen God zelf de ellende hebben veroorzaakt. Ze zoeken hun geluk bij afgoden, maar die stellen hoge eisen en vallen tegen. Daardoor vervreemden ze steeds verder van God en zijn bedoeling met het leven. Het leidt uiteindelijk tot situaties van liefdeloosheid, uitbuiting en onrecht. Het leven kan soms in een regelrechte hel ontaarden als mensen vooral hun eigen geluk najagen en geen oog hebben voor de mensen die daar het slachtoffer van worden.

Als je in dit leven jezelf en je eigen wensen centraal stelt, dan is de kans groot dat je nog in dit leven ervaart dat dat niet werkelijk gelukkig maakt. Zeker is dat God je uiteindelijk aan je eigen keuzes zal overleveren. Als je echter God en zijn koninkrijk centraal stelt, dan zul je al in dit leven diepe en blijvende vreugde ervaren. Na dit leven zal die vreugde volkomen zijn. C.S. Lewis zei daarover: 'Er zijn uiteindelijk maar twee soorten mensen; degenen die tegen God zeggen: "Uw wil geschiede," en degenen tegen wie God zegt: "Jouw wil geschiede." Allen die in de Hel zijn kiezen daar zelf voor. Zonder die keuze zou de Hel niet bestaan. Geen ziel die ernstig en standvastig naar de vreugde verlangt, zal dat doel missen. Wie zoekt, vindt. Voor wie klopt, gaat de deur open.'

Eindelijk gerechtigheid

Een ander opvallend aspect van deze gelijkenis is dat onrecht rechtgezet wordt. Als de rijke man zijn nood klaagt, krijgt hij dit antwoord: '*Kind, bedenk wel dat jij je deel van het goede al tijdens je leven hebt ontvangen, terwijl Lazarus niets dan ongeluk heeft gekend; nu vindt hij hier troost, maar lijdt jij pijn*' (Luc. 16:25). Stel dat God iedereen een plaats in zijn koninkrijk zou geven, ongeacht iemands daden in dit leven, dan zouden de rijke man en de arme Lazarus daar genoeglijk naast elkaar moeten zitten. Dat zou toch tergend onrechtvaardig zijn! De rijken van deze wereld exploiteren de armen op een gruwelijke manier. Het is goed om dan te weten dat God uiteindelijk het onrecht teniet zal doen en het kwaad zal straffen. In een wereld waar namen als Auschwitz, Srebrenica en vele andere, herinneringen oproepen aan grenzeloos geweld en onrecht, is het nodig dat we het bestaan van de hel erkennen. God is geen lievige God, maar een God die het kwaad en het onrecht haat en alles uiteindelijk zal vergelden. Als wij het makkelijker vinden om te geloven in een hemel dan in een hel, zegt dat ook iets over ons besef van rechtvaardigheid.

Bewijs van Gods liefde

Hierboven schreef ik dat wie de boodschap over de hel uit de Bijbel verwijderd, uiteindelijk een slap verhaal overhoudt. Een slap verhaal, omdat daarin geen oog meer is voor de gekrenkte heiligheid van God en de noodzaak dat dat kwaad wordt bestraft. Erger nog: omdat we dan niet langer de intensiteit van Gods liefde kunnen peilen. Johannes schrijft: '*En hierin is Gods liefde ons geopenbaard: God heeft zijn enige Zoon in de wereld gezonden, opdat we door hem zouden leven. Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden om verzoening te brengen voor onze zonden*' (1 Joh. 4:9-10).

De angst voor de hel zal mensen niet veranderen en dichter bij God brengen, omdat angst ten diepste zelfgericht is. Alleen mensen die diep onder de indruk zijn van Gods liefde kunnen werkelijk veranderen. God ging in zijn liefde zover dat Hij in zijn Zoon Jezus zelf mens werd en de straf die wij verdiend hadden voor zijn rekening nam. Zo bracht Hij verzoening voor onze zonden. Aan het kruis ging Jezus door de hel. In de beschrijving van zijn lijden herkennen we de beelden die voor de hel gebruikt worden. Jezus hing in de buitenste duisternis (Mat. 27:45), Hij werd gekweld door verschrikkelijke dorst (Joh. 19:28). Maar uiteindelijk waren dat slechts uitingen van de meest verschrikkelijke werkelijkheid. Aan het kruis riep Jezus uit: '*Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?*' (Mat. 27:46). Dat is de hel: van God verlaten zijn. Hoe hechter een relatie is, hoe erger het is als die verbroken wordt. Hier werd de eeuwig diepe liefdesrelatie tussen de Vader en de Zoon verbroken! Daarmee vergeleken vallen al ons lijden en al onze helse ervaringen in het niet. Zover

ging Hij in zijn liefde voor ons (zie ook paragraaf 5.1)!

Alleen je eigen verhaal

In de boeken over Narnia, geschreven door C.S. Lewis, spreekt de leeuw Aslan verschillende keren deze woorden: *'No one is told any story, but their own'* ('Iedereen krijgt alleen maar zijn eigen verhaal te horen'). Dat is ook de boodschap van Jezus. Wij willen graag weten welke weg God met mensen zal gaan in de eeuwigheid, maar op dat soort vragen krijgen we alleen dit antwoord: 'Bemoei je met je eigen zaken.'

De evangelist Johannes vertelt dat Jezus na zijn opstanding uit de dood Petrus weer in genade aanneemt (nadat Petrus in de nacht van Jezus' arrestatie drie keer had ontkend dat hij Jezus kende). Petrus krijgt dan ook op een bedekte manier te horen hoe hij later aan zijn eind zal komen. Zijn oog valt daarna op Johannes en hij vraagt: *'En wat gebeurt er met hem, Heer?'* Het antwoord van Jezus is: *'Het is niet jouw zaak of hij in leven blijft totdat ik kom. Maar jij moet mij volgen'* (Joh. 21:21-22). Anders gezegd: bemoei je met je eigen zaken en richt je vooral op je eigen verantwoordelijkheid. Dat antwoord moet voor ons afdoende zijn als wij benieuwd zijn hoe God bepaalde mensen zal oordelen en of dat oordeel wel rechtvaardig is. En het is ook afdoende, omdat we Jezus Christus als onze Heer en redder hebben leren kennen. Iemand die zijn liefde zo overtuigend heeft bewezen, kunnen we ook vertrouwen als Hij rechtspreekt over eeuwig oordeel en eeuwige straf.

(Met enige wijzigingen overgenomen uit hoofdstuk 15 van 'Basics van de Bijbel' van Jasper Klapwijk)